

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Jméno a příjmení účastníka cesty	Ing. Petra Vávrová, PhD., Jana Dřevíková, BcA.
Pracoviště – dle organizační struktury	OOKF 1.4.
Pracoviště – zařazení	Vedoucí Odboru ochrany knihovních fondů, 1.4. a Vedoucí Restaurátorského oddělení, 1.4.2
Důvod cesty	Studijní cesta
Místo – město	Oslo, Reykjavík
Místo – země	Norsko, Island
Datum (od-do)	17. – 26.3.2011
Podrobný časový harmonogram	Večer 17.3.2011 přílet do Oslo, Norsko 18.3.-23.3.2011 Návštěvy kulturních pracovišť v Oslo 23.3. 2011 Přelet z Oslo, Norsko do Reykjavíku, Island 24. 3. 2011 Návštěva Národní knihovny v Reykjavíku 25.3.2011 Návštěva The Culture House - The National Centre for Cultural Heritage in Reykjavík 26.3. 2011 Odlet z Reykjavíku do Kodaně a návštěva restaurátora J. Vnoučka z Královské knihovny v Kodani Večer 26.3. 2011 přílet do Prahy
Spolucestující z NK	Jana Dřevíková, BcA., Ing. Petra Vávrová, Ph.D
Finanční zajištění	Získání grantové podpory ve výši 68,88 % z „Norských fondů“ (Národní vzdělávací fond), doplatek z NAKI projektu a Institucionálního výzkumu NK ČR
Cíle cesty	Studijní cesta, navázání kontaktů a zahájení spolupráce za účelem plánování společných projektů
Plnění cílů cesty (konkrétně)	Kromě Arnamagnæan Institute v Reykjavíku (institut byl zavřen a kontaktní osoba byla nemocná) jsem viděla mnohem víc, než jsme měly v plánu. Navíc jsme např. navštívily v Reykjavíku a v Oslu Národní archiv a zámek v Oslu. Naplánovaly jsme spolupráci a diskutovaly hlavní témata budoucích projektů.
Program a další podrobnější informace	17.3.2011 – přílet do Oslo 18.3.2011 – návštěva National Library of Norway, kontaktní osoby: Chiara Palandri, Arthur Tennøe, Wlodek Witek, Nina Hesselberg-Wang 19.-20.3. 2011 (víkend) – návštěvy kulturních institucí v Oslo, - Munch museum, National Museum of Art Architecture & Design Oslo and National Museum of Art, Oslo 21.3.2011 – návštěva National Archives – restaurátorky: Kristin Ramsholt (Head of Conservation, Paper Conservator), Mónica Garrido (Paper Conservator) 22.3.2011 – NILU (Norwegian Institute for Air Research) in Kjeller, contact person: Susana Lopez-Aparicio (Scientist), Terje Grøntoft, Dr. Scient. (Senior Scientist), Elin Dahlin Mag. Art. (Senior Scientist)

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

	23.3.2011 – přelet z Oslo, Norsko do Reykjavík, Island 24.3.2011 – The National and University Library of Iceland Reykjavík, Contact person: Rannver H. Hannesson (Paper conservator and head of conservation) 25.3.2011 – návštěva The Culture House - The National Centre for Cultural Heritage in Reykjavík Pozn.: podrobnější informace viz. níže zpráva o cestě.	
Přivezené materiály	Odborné články od kolegů z NILU	
Datum předložení zprávy	6.4.2011	
Podpis předkladatele zprávy		
Podpis nadřízeného	Datum:	Podpis:
Vloženo na Intranet	Datum:	Podpis:
Přijato v mezinárodním oddělení	Datum:	Podpis:

Podrobnější zpráva:

Study trip - sharing of knowledge and discussion between Norwegian, Icelandic and Czech institutions dealing with conservation of library materials

Introduction

We would like to present our study trip and our very nice and useful experience from the trip to Norwegian and Icelandic culture institutions, libraries and archives. Conservation departments in these institutions are very small (only few conservators are working there), but very well organised. There is no person like conservation scientist. But conservators are cooperating, analysing samples and discussing problems with colleagues from universities and institutions from Denmark and England. Depositories have very good climate conditions. Colleagues from Norwegian and Icelandic culture institutions were very friendly and opened to us and we would like to thank all of them for their time and sparing of experience and knowledge.

Programme of study trip:

17.3.2011 – arriving to Oslo at 21:55

18.3.2011 – visiting of The National Library of Norway, Oslo Division, Conservation Unit, Norway
Drammensveien 42, P. O. Box 2674 Solli, NO-0203 Oslo, Norway or Henrik Ibsensgt. 110,

---

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s tímž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

contact persons:

Arthur Tennøe (Head of section Pictures, special prints and conservation)

Nina Hesselberg-Wang (Head of Paper Conservation Section)

Chiara Palandri (Book and paper conservator, Dept. Scholarship and Collections)

Wlodek Witek (Paper and Photo Conservator)

The National Library is the main source of information about Norway, Norwegians and Norwegian culture, and it is to be Norway's main resource for the collection, archiving and distribution of Norwegian media. Its functions include establishing, preserving and making available a wide variety of Norwegian media, as our National library of Czech republic in Prague. The National Library's collection is a vast treasure chest of information and experiences about Norway, Norwegians and things Norwegian. The National Library owns and manages several unique collections. All are available for research and documentation, and most are accessible to the public through the National Library's general library services or via the Internet.

Historical building of The National Library of Norway in Oslo.

Entrance to the historical building of The National Library of Norway in Oslo.

These collections include:

- unique manuscript collections (including handwritten manuscripts)
- special book collections
- music collections
- radio broadcasts from the 1930s up to the present day
- film collections

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

- theatre collections
- a large map collection
- posters
- photographs
- newspapers

Everything from hides, parchments, paper documents, glass plates and other information carriers in all imaginable and unimaginable „old“ formats – to digital documents, is stored safely to ensure that their cultural heritage can be transmitted to the coming generations. By collecting, safeguarding and making accessible the past for the future the National Library will be Norway's memory bank. The oldest documents in the National Library collection are Magnus Lagabøters Landslov (Magnus Law-mender's Law of the Land) from the early 1300s and Psalteriet (David's psalms), a prayer book from Kvikne church north of Oslo. The oldest section of Psalteriet was probably created in the 1200s. The times between Magnus' Law-mender's Law of the Land and the Internet of today are filled with important national and international events. While part of the collection is accessible only for scientific research and documentation, most is open in various ways to those interested all over the world. Books and microfilms are lent, and a substantial number of loans are handled by the automatic storage retrieval system, one of the world's most advanced such systems in a library. Other documents are available on the Internet, distributed through exhibitions, copies and other means.

Short history of the National Library:

- 1811 - 1849: After the end of the union between Norway and Denmark in 1814, The Oslo University Library (UBO) was assigned many national library functions that used to be in Copenhagen.
- 1989: A National Library branch was established in Mo i Rana. Its main task was to administer the new legal deposit act (1990).
- 1994: The Oslo University Library (UBO) was split in two parts, one of which was established as the new Oslo branch of the National Library. From now on, The National Library of Norway exists in two locations: Oslo and Mo i Rana.
- 1999: University Library functions were separated from the National Library in Oslo.

- 2005: The National Library opens the restored and new national library at Drammensveien 42, Oslo.

Colleagues from the National Library spoke about their conservation works, their conservation strategy, steps, they introduced their lab, atelier – they have very quiet workplace, very well organised. What was very interesting was big table – they are working there together on one big conservation project, they are discussing conservation, cooperating on one complicated object.

From the left: Chiara palandri, Nina Hesselberg-Wang, Wlodek Witek, Arthur Tennøe.

Conservation lab.

Conservation materials storage space.

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Discussion about books conservation.

Discussion about photographs conservation.

19.-20.3. 2011 – visiting of exhibition in cultural institution, for example National Museum of Art Architecture & Design Oslo, National Museum of Art, Oslo

We didn't meet during weekend any colleagues, but we saw exhibitions.

21.3.2011 – visiting of The National Archives (The National Archival Services of Norway), Oslo

Folke Bernadottes vei 21, Postboks 4013, Ullevål Stadion, 0806, OSLO, Norway

contact persons:

Kristin Ramsholt (Head of Conservation, Paper Conservator)

Mónica Garrido (Paper Conservator)

Very interesting building of The National archives in Oslo.

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

The National Archives in Oslo is a very nice and modern building at the station of the train Sognsvann. The National Archives' Central Office in Oslo is responsible for the records created by the government's central administrations (ministries and directorates), as well as the archives of the Supreme Court. Important archives left by individuals and private enterprises, such as companies and organisations, are also found in the National Archives in Oslo. The National Archives in Oslo is divided into five departments:

- Preservation and Supervision Department
- Repository Department
- Public Services Department
- Administrative Department
- IT Department

We visited colleagues from The Preservation and Supervision Department. Older archival material exists in paper form and as photographs, audiotapes or film. In recent years, a steadily increasing portion of archival material is created digitally, and we anticipate that virtually all archival material will be digital in the future. The National Archives of Norway preserve this type of archival material, and describe and make available to the public.

Kristin Ramsholt, Jana Dřevíková and Mónica Garrido are discussing paper conservation.

Large space for depositories.

21.3.2011 – visiting The National Gallery of Norway, Oslo

Universitetsgata 13, The Museum of Contemporary Art, Bankplassen 4, Oslo, Norway

Contact person:

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Tina Grette Poulsson (Paper Conservator)

Older and modern art is on show at the National Gallery, contemporary art at the Museum of Contemporary Art. The National Gallery of Norway is part of The National Museum. The main emphasis of the collection is on Norwegian painting and sculpture from the 19th century. The museum also holds an extensive collection of drawings and prints by Norwegian and international artists. Highlights of the collection include major works by Edvard Munch, including The Scream. Other important artists include J.C. Dahl, Adolph Tidemand, Hans Gude, Harriet Backer and Christian Krohg. The collections from the 20th century illustrate the development of Norwegian fine art with reference to key works of Nordic and international art in the fields of painting, sculpture, photography, video and other media.

Historical building of The national Gallery in Oslo.

Discussion about paper conservation.

We discussed next cooperation about climate conditions and air pollutants measuring. Colleagues from The National Gallery cooperated on these topics with colleagues from NILU too.

22.3.2011 – visiting NILU (Norwegian Institute for Air Research) in Kjeller, Norway

P.O.Box 100, 2027 Kjeller, Norway

Contact persons:

Susana Lopez-Aparicio, Dr. (Scientist)

Terje Grøntoft, Dr. Scient. (Senior Scientist)

Elin Dahlin Mag. Art. (Senior Scientist)

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

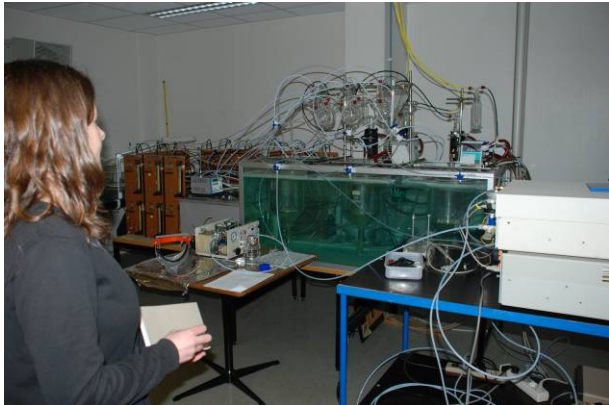
Very modern building of NILU in Kjeller.

NILU is Norwegian an independent, nonprofit institution focus on processes and effects of climate changes, of the composition of the atmosphere, of air quality and of hazardous substances. We discussed with colleagues from NILU cooperation and new project proposal preparation. There is still few years cooperation between National Library of Czech republic and NILU (finished project) and research was focus on the effect of air pollution on cultural heritage and was engaged in the environmental monitoring and evaluation of the Baroque Library Hall of the National Library in Prague (Clementinum historical complex). The main goal of the project was to perform a detailed characterization of indoor air pollution in the Baroque Library Hall. The project was divided in several tasks covering the assessment of indoor air quality by dosimetry, the determination of harmful pollutant concentrations (e.g. NO_2 , O_3 , organic acids) and the chemical characterization of size-resolved particulate matter.

Discussion and planning projects with colleagues from NILU – Terje Grøntoft, Elin Dahlin, Susana Lopez-Aparicio and Jana Dřevíková in NILU lecture hall.

Part of the evaluation was focus on the transport of particulate matter, its deposition and subsequent negative influence, what leads to the degradation of books and manuscripts materials. The project was funded through EEA Grant under the Czech Research fund.

Discussion about experiments and equipment with Susana Lopez-Aparicio.

Terje Grøntoft is speaking about results.

We spoke about details and we plan next project about continuing of this cooperation. The main topic was about plans to measure the climate conditions and air pollution in Baroque Library Hall of the National Library in Prague and other depositories without and with books in shelves in depositories.

23.3.2011 – travelling from Oslo to Reykjavik

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

24.3.2011 – visiting The National and University Library of Iceland in Reykjavik, Iceland

Arngrimgata 3, IS-107, Reykjavik, Iceland

Contact person:

Rannver H. Hannesson (Paper conservator and head of conservation)

Ingibjörg Steinunn Sverrisdóttir (Director of The National and University Library of Iceland)

As its name suggests, the National and University Library of Iceland combines the roles of a national library and of that of the University of Iceland. It also serves as a knowledge centre for the general public, maintains a dynamic information service and preserves Icelandic materials for the future.

We visited small conservation department, book binding workshop and depositories. We discussed preservation and conservation of illuminated manuscripts, such as the codex called Kringla - the oldest-known manuscript of Snorri Sturluson's Heimskringla, transcribed 1260 and about preparation of historical inks and ink corrosion. We met director of the Library Ingibjörg Steinunn Sverrisdóttir, she was very interested in our visit and we spoke about next cooperation between libraries.

Very modern building of The National and University Library of Iceland in Reykjavik.

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Visiting of depositories and discussion about paper and books conservation with Rannver Hannesson.

Book binding workshop and workplace in the National and University Library of Iceland in Reykjavik.

25.3.2011 – visiting of The Culture House - The National Centre for Cultural Heritage in Reykjavik

Exhibitions in the Culture House are expected to reflect the trends and currents in society and present varied past and present cultural aspects. The Culture House is a heritage building and its use today takes into consideration the building's protected status and historical value. The setting for exhibitions is the building itself, an architectural monument.

The Culture House is a venue for Icelandic national culture heritage in a nutshell. The operations mainly entail diverse exhibitions. Contracts are made with relevant institutions regarding short or long term exhibitions. The Culture House thus serves as a common centre for Icelandic cultural heritage institutions with high-quality exhibitions on selected national treasures. There are facilities for

---

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

exhibitions, meetings, gatherings, lectures, artistic events, public ceremonies and other occasions. The Culture House was built during the period 1906-1908 to house the National Library and National Archives of Iceland and was opened to the public in the spring of 1909. The building was also home to Iceland's National Museum and Natural History Museum for several decades. The Museum Building, as it soon came to be called, thus housed for a long time all the main treasures of the Icelandic nation under the same roof.

On the exterior walls of the building are the names of eight leading figures from Icelandic cultural and religious history and their dates. There are medieval historians Ari Porgilsson and Snorri Sturluson, bishop and bible translator Guðbrandur Þorláksson, hymnist Hallgrímur Pétursson, annalist and historian Jón Halldórsson, writer and Enlightenment scholar Eggert Ólafsson, annalist Jón Espólín and literary scholar Sveinbjörn Egilsson. Above the granite door frames of the building is a falcon crest with a crown, the Icelandic coat of arms when the Culture House was built.

Very nice building of The Culture House - The National Centre for Cultural Heritage in Reykjavik.

The main entrance of The Culture House - The National Centre for Cultural Heritage in Reykjavik.

We visited exhibition „Medieval Manuscripts Eddas and Sagas“. Some of Iceland's national treasures are on display in the Culture House's featured exhibition „*Medieval Manuscripts – Eddas and*

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Sagas“. It includes medieval manuscripts, such as Codices Regii of the Poetic Edda and Prose Edda, and law codices and Christian works, not to forget the Sagas of Icelanders. The old vellum manuscripts preserve the Northern classical heritage: unique sagas, poems and narratives which are often our sole written sources of information on the society, religion and world view of the people of Northern Europe from pagan times through the tumult of Viking Expansion, the settlement of the Atlantic Islands and the period of Christianisation.

Interesting exhibition of parchment making in The Culture House - The National Centre for Cultural Heritage in Reykjavik.

The Library Room, the old reading room of the National Library, features an exhibit selected and arranged by the National and University Library. On display are many of the landmark books of Icelandic cultural history, dating from the introduction of printing in the sixteenth century to the present day. These include the oldest published versions of the Sagas of Icelanders, Sagas of the Kings of Norway and Eddic poems, law codices and land registers, cultural journals and folktale collections from the nineteenth century, the works of Nobel laureate Halldór Laxness and other writers, selected books of poetry and much more.

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Exhibition of illuminated medieval manuscripts – specific dark brown parchment typical for Icelandic manuscripts.

The Library Room in The Culture House - The National Centre for Cultural Heritage in Reykjavik.

26.3.2011 – travelling to Copenhagen and to Prague

On the way back to Prague, we had few hours on the airport, we visited our colleague from Prague Jiří Vnouček and we discuss problems about next projects and cooperation between Czech,

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Norwegian, Icelandic and Danish culture institutions. We would like to thank Jiří for recommendations and contacts on colleagues from Norwegian and Icelandic institutions.

Conclusion

Air pollution constitutes a risk to librarians and archives materials and in particular to cultural heritage objects and artworks. Some of the documented adverse effects include the fading of painting layers, whitening or blackening (color changes) of surfaces, softening of details, decomposition and yellowing of paper, among other problems. Therefore, environmental control at cultural heritage locations is one of the main concerns for the preservation of historical objects.

Our study trip was for us very useful, full of experience and we hope that we will cooperate with colleagues on next projects. For example, there are many problems with measuring of climate conditions and quality of air in depositories, so we would like to apply for project about air quality measuring and conservation materials off-gassing. We met on our study trip about 12 colleagues from 5 institutions and they would like to start cooperate with us on next projects.

We would like to thank you very much for supporting of our study trip. And special thanks to our colleagues from polygraphic department for very nice and professional materials about National library, it was very helpfull.

In Prague, April 6th, 2011

Petra Vávrová, Jana Dřevíková

The National Library of Czech republic, Prague

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.

Zpráva je pracovníkem do mezinárodního oddělení předložena nejpozději při vyúčtování cesty do 2 týdnů po jejím ukončení. Bez cestovní zprávy nebude provedeno vyúčtování. Při výjezdu více pracovníků na tutéž služební cestu s týmž programem lze odevzdat společnou cestovní zprávu.